

**Azərbaycan Respublikasının
Auditorlar Palatası**

**Monitoring subyektlərinə PL/TMM üzrə tələblərə,
Milli Risk Qiymətləndirilməsi zamanı aşkar edilmiş
zəifliklərə və təhdidlərə dair təlimin
PROQRAMI**

Proqramı tərtib etdi:

Kadr hazırlığı idarəsinin rəisi

Elmira Behbudova

Rəyçilər:

**Palata sədrinin elmi-metodik
məsələlər üzrə müşaviri Nəcəf Talıbov**

**Auditin innovativ inkişafı, operativ
tənzimləmə və keyfiyyətin idarə
edilməsi idarəsinin rəisi Qoşqar Əhmədov**

BAKI 2022

MÜNDƏRİCAT:

	Səhifə.
Giriş.....	3-4
Tədris proqramının mövzuları.....	5
Tədrisin davamiyyət müdəti.....	6

GİRİŞ

FATF-ın 2012 - ci ilin fevralında yenilənmiş tövsiyələrinə əsasən, PL\TMM sahəsində MRQ-nin həyata keçirilməsi beynəlxalq standart kimi qəbul edilmişdir.

FATF-ın 1-ci Tövsiyəsində qeyd edilir ki, dövlətlər tərəfindən: (i) PL\TM riskləri müəyyən edilməli, qiymətləndirilməli və başa düşülməli, (ii) PL\TM risklərin effektiv məhdudlaşdırılmasını və resursların effektiv bölgüsünü həyata keçirmək üçün müvafiq orqan və ya mexanizmin yaradılması və (iii) resursların bu risklərin effektiv surətdə aradan qaldırılmasına və ya azaldılmasına imkan verən risk əsaslı yanaşmanın tətbiqi təmin edilməlidir. MRQ- nin həyata keçirilməsində əsas məqsədlər:

- PL\TM-ə qarşı mübarizə üçün sərf olunan resursların effektiv bölgüsündə və həyata keçirilmiş tədbirlərin aşkar edilmiş risklərə uyğunluğunun təmin edilməsində hökumətə yardım etmək;
- ölkədə PL\TM riski doğuran sektorların və fəaliyyətlərin müəyyən edilməsi;
- hökumətin buna adekvat reaksiya göstərməsi, müəyyən edilmiş risklərin azadılması və ya tam aradan qaldırılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsindən ibarətdir.

MRQ PL\TMM resurslarının optimal bölgüsü üçün prioritet istiqamətləri müəyyən edir. Belə ki, resurslar ölkədə birbaşa olaraq yüksək risk səviyyəsinin aşkar edildiyi sahələrə yönəldilməlidir. Azərbaycan hökuməti PL\TMM sahəsində beynəlxalq standartlara uyğun olaraq milli səviyyədə risk qiymətləndirməsinin aparılmasına start verməklə yüksək siyasi iradə nümayiş etdirmişdir. Belə ki, PL\TM riskləri sahəsində ilk dəfə 2014 – 2015-ci illərdə MRQ həyata keçirilmişdir və bu prosesə aidyyəti dövlət orqanlarının, habelə özəl sektorun nümayəndələrinin iştirakı təmin edilmişdir. Qiymətləndirməyə dair 2015- ci ildə dərc olunmuş hesabat əsasən təhlil olunan dövr üçün ölkədə PL ilə bağlı risk səviyyəsi orta olaraq müəyyən olunmuşdur. Hesabatda törədilməsi nəticəsində gəlir əldə edilən cinayətlər arasında əsasən vergidən yayınma, korrupsiya, qaçaqmalçılıq və insan alveri cinayətləri qeyd olunmuşdur. MRQ prosesində təhlil olunan sahələr arasında PL\TM riskləri baxımından daha yüksək risk daşıyan sahə olaraq bank və qeyri- maliyyə institutları və peşəkarları sektorları müəyyən olunmuşdur. Terrorçuluğun maliyyələşdirməsi ilə əlaqədar ölkə riskləri əsasən müvafiq sahə üzrə qanunvericilikdə olan boşluqlar səbəbindən yüksək olaraq qiymətləndirilmişdir.

2015- ci ilin MRQ üzrə ölkə hesabatının nəticələrinə əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 18 noyabr tarixli Sərəncamı ilə “Cinayət yolu ilə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirməsinə qarşı mübarizəyə dair 2017- 2019-cu illər üçün Milli Fəaliyyət Planı” qəbul olunmuşdur. Milli Fəaliyyət Planında yer alan

tapşırıqların icrası aidiyyəti dövlət qurumları – hüquq mühafizə və PL\TM üzrə nəzarət orqanları, maliyyə monitorinqi orqanı və digər aidiyyəti dövlət orqanları tərəfindən həyata keçirilmişdir. Bundan əlavə 2015 – 2020-ci illərdə ölkədə qəbul edilmiş müxtəlif strateji fəaliyyət planları və sənədlərin də PL\TMM sistemində institusional və struktur xarakterli islahat tədbirlərinin həyata keçirilməsini əhatə etmişdir.

FATF Təvsiyələrinə uyğun olaraq ölkələr tərəfindən PL\TM risklərinin qiymətləndirilməsi dövrü olaraq yenilənməli və müəyyən edilmiş yeni risk mənbələrinə uyğun olaraq resursların effektiv bölgüsü təmin edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının PL\TMM sistemi üzrə ikinci MRQ-nin həyata keçirilməsinin hüquqi əsasını Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 21 oktyabr tarixli 404 nömrəli Qərarı təşkil etmişdir.

MRQ prosesinin mahiyyətinə uyğun olaraq PL\TMM sistemi üzrə siyasət quruculuğunun institusional və funksional mühitinin, habelə PL\TMM sistemi üzrə risklərin başa düşülməsinə dair ümumi mənzərənin təsviri baxımından adekvat hesab edilir.

MRQ-yə hazırlıq çərçivəsində MRQ üzrə təhlillərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və beynəlxalq təcrübədən faydalanması məqsədilə Maliyyə Monitorinqi Xidməti ilə Dünya Bankı, Avropa Şuursu və ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi arasında sıx və geniş spektrli əməkdaşlıq qurulmuşdur. Bu xüsusda yuxarıda sadalanan işçi qruplarında yer alan nümayəndələri üçün PL\TMM sahəsində tanınmış ekspertlərin iştirakı ilə bir sıra təcübi və metodoloji təlimlər və müzakirələr təşkil edilmişdir.

TƏDRİS PROQRAMININ MÖVZULARI

Tədrisin davamiyyət müddəti: 32 saat
o cümlədən:

- Mühazirə: 16 saat
- Seminar: 16 saat

Mövzu 1. Auditorların və auditor təşkilatlarında fəaliyyət göstərən əməkdaşların qüsuruzluğu

Mövzu 2. Auditorların və auditor təşkilatlarında çalışan əməkdaşların PL/TMM biliyi

Mövzu 3. Komplayens funksiyasının effektivliyi

Mövzu 4. Etibarlı fərdiləmə infrastrukturunun əlçatanlığı

Mövzu 5. Benefesiar mülkiyyətçi barədə məlumatların mümkünlüyü və əlçatanlığı

Mövzu 6. Şübhəli əməliyyatlara dair məlumatların monitorinqinin və bu məlumatların təqdim edilməsinin effektivliyi: məlumatların saxlanması, monitorinq və şübhəli əməliyyatlara dair məlumat vermə

Mövzu 7. Müstəqil məlumat mənbələrinin əlçatanlığı

Mövzu 8. Digər göstəricilərin təhlili (Auditorların, Əməliyyatların və Müştərilərin ümumi sayında yüksək riskli müştərilərin sayı, Nağd pul əməliyyatlarının səviyyəsi, Məsafədən əməliyyat və Məhsul və xidmətlərdən anonim istifadə imkanı)

.

Mövzular üzrə tədrisin davamiyyət müddəti:

Sıra №-si	Mövzu	Cəmi (saat)	o cümlədən:	
			Mühazirə (saat)	Seminar (saat)
1.	Auditorların və auditor təşkilatlarında fəaliyyət göstərən əməkdaşların qüsursuzluğu	4	2	2
2.	Auditorların və auditor təşkilatlarında çalışan əməkdaşların PL/TMM biliyi	4	2	2
3.	Komplayens funksiyasının effektivliyi	4	2	2
4.	Etibarlı fərdiləmiş infrastrukturunun əlçatanlığı	4	2	2
5.	Benefesiar mülkiyyətçi barədə məlumatların mümkünlüyü və əlçatanlığı	4	2	2
6.	Şübhəli əməliyyatlara dair məlumatların monitorinqinin və bu məlumatların təqdim edilməsinin effektivliyi: məlumatların saxlanması, monitorinq və şübhəli əməliyyatlara dair məlumat vermə	4	2	2
7.	Müstəqil məlumat mənbələrinin əlçatanlığı	4	2	2
8.	Digər göstəricilərin təhlili (Auditorların, Əməliyyatların və Müştərilərin ümumi sayında yüksək riskli müştərilərin sayı, Nağd pul əməliyyatlarının səviyyəsi, Məsafədən əməliyyat və Məhsul və xidmətlərdən anonim istifadə imkanı)	4	2	2
Yekunu:		32	16	16